

Robert Vannoy, Powtórzonego Prawa, Wykład 11

© 2011, Robert Vannoy, Perry Phillips i Ted Hildebrandt

Różni uczeni i różne daty Powtórzonego Prawa

1. Trzej uczeni opowiadający się za powygnaną datą Powtórzonego Prawa

a. Kennett: Powtórzonego Prawa napisane w czasach Aggeusza/Zachariasza

Istnieją trzy nazwiska i trzy poglądy, które chcemy omówić, a pierwszym jest RH Kennett. Jeśli spojrzysz na swoją bibliografię, strona druga, zobaczysz RH Kennett *Deuteronomy and the Decaque*, Cambridge Press. Kennett napisał tę książkę w 1920 roku. Zaproponował datę Powtórzonego Prawa na czasy Aggeusza i Zachariasza i stwierdził, że nie mogła ona zostać napisana ani za czasów Ezechiasza, ani Manassesza, ani Jozjasza. Stwierdził, że między innymi gromadzenie całego Izraela co roku w jednym sanktuarium byłoby niepraktyczne w czasach Ezechiasza, Manassesza czy Jozjasza. Jeśli wymagano, aby cały Izrael udawał się do centralnego sanktuarium, nawiązując do centralizacji kultu, jedyne sanktuarium na coroczne święto, jego zdaniem byłoby to niepraktyczne w tamtych wcześniejszych czasach. Jednakże w czasach Aggeusza i Zachariasza, po powrocie z wygnania, gdy była to stosunkowo mała społeczność, mogło to być wykonalne – stwierdził.

Mówi: „Jakkolwiek próba wprowadzenia w życie praw zawartych w 13 rozdziale Księgi Powtórzonego Prawa oznaczałaby wojnę domową”. Księga Powtórzonego Prawa 13 dotyczy fałszywych czcicieli, a wcześniej w historii Izraela, jak twierdzi, było tak wielu ludzi angażujących się w bałwochwalstwo, że próby narzucania kultu centralnego byłyby po prostu niepraktyczne. Zauważcie, Księga Powtórzonego Prawa 13 mówi: „Jeśli pojawi się wśród was prorok lub ten, który przepowiada przez sny, i zwiastuje wam znak lub cud, i jeśli wydarzy się znak lub cud, o którym mowa, a prorok powie: «Pozwól nam naśladować innych bogów i oddawajmy im cześć», nie wolno wam słuchać słów tego proroka lub

marzyciela”. Werset piąty mówi: „Ten prorok lub marzyciel musi zostać zabity”. Werset szósty mówi: „Jeśli twój własny brat, twój syn lub córka, lub żona, którą kochasz, lub twój najbliższy przyjaciel potajemnie namawiają cię, mówiąc: „Chodźmy i oddajmy pokłon innym bogom”, nie okazuj im litości. Nie oszczędzaj ich i nie chroń ich. Z całą pewnością musisz ich zabić.

Zatem tej surowej kary za fałszywy kult i fałszywych proroków, jego zdaniem, po prostu nie można było wyegzekwować za czasów Ezechiasza, Manassesza czy Jozjasza.

Rozdział 17, dotyczący prawa królewskiego, czyli jego druga część, jak mówi Kennett, „nie mógł zostać napisany, gdy na tronie zasiadał król. Ale tylko „kiedy istnieje prawdopodobieństwo, że ktoś zostanie wybrany”. Innymi słowy, wygląda to na czas, w którym ma zostać ustanowiona władza królewska, a nie jak czas, w którym władza królewska już została ustanowiona. Jeśli byłeś w czasach Ezechiasza, Manassesza lub Jozjasza, to już zostało to ustalone. Jeśli przeniesiemy się do okresu powygnawczego, kiedy wrócą z namiestnikiem, liczą na powrót, może na królestwo, więc on uważa, że tam chyba lepiej by pasowało. Mówi: „Nie ma króla, ale istnieje prawdopodobieństwo, że ktoś zostanie wybrany. I co dziwne, konieczne jest naleganie, aby król, który może być wybrany przez społeczność, był pochodzenia izraelskiego”. Prawo królewskie mówi w Księdze Powtórzonego Prawa 17:15: „Nie stawiaj nad sobą cudzoziemca, który nie jest bratem Izraelitą”.

To były powody, dla których Kennett podał, dlaczego data Księgi Powtórzonego Prawa nie mieści się w latach sześćdziesiątych XX wieku i chce ją przesunąć później, na czasy po wygnaniu. Myślę, że bezpośrednim pytaniem związanym z poglądem takim jak Kennett jest: po co wracać do czasów po wygnaniu; dlaczego nie przenieść się do czasów przedmonarchicznych? To zaspokaja jego zastrzeżenia; i oczywiście jest to również zgodne z twierdzeniami zawartymi w Księdze Powtórzonego Prawa.

B. Holscher: Księga Prawa Jozjasza nie była Księgą Powtórzonego Prawa [data po wygnaniu]. W porządku, „d” to G. Holscher, także na drugiej stronie twojej bibliografii. Jest to dzieło niemieckie pt. *The Composition, Origin of Deuteronomy*, 1922. Holscher stawiał tezę, że ze względu na szczegółowy opis 2 Królewskiej 22 nie można zaprzeczyć historyczności 2 Królewskiej 22. Zaprzeczył jednak, jakoby można było zidentyfikować księgę praw Jozjasza z Powtórzonego Prawa .

Zdaniem Holschera Powtórzonego Prawa reprezentowało program odbudowy Izraela po wygnaniu. Uważał, że pochodzi z kręgów kapłańskich w Jerozolimie i datował go na około 500 rok p.n.e

Wśród jego argumentów znalazły się: stwierdził, że lepiej pasuje to do czasów po wygnaniu niż przed wygnaniem, tak jak mówił Kennett. Powiedział także, że rozdział 16 Powtórzonego Prawa, który wymaga, aby cała rodzina udała się do Jerozolimy, nie działał w czasach przed wygnaniem. Cytując J. Thompsona mówiącego o Holscherze, Thompson mówi: „Zaproponował, że Powtórzonego Prawa nie było programem reform, ale pobożnym życzeniem nierealistycznych marzycieli po wygnaniu. Powiedział też, że jest mało prawdopodobne, aby Jozjasz ogłosił Powtórzonego Prawa 17:14 jako prawo obowiązujące w tym kraju, skoro ograniczało ono prawa króla”. Innymi słowy, prawo królewskie zawarte w 17. rozdziale Księgi Powtórzonego Prawa nakładało pewne ograniczenia na to, co mógł zrobić król. Mówi: dlaczego król miałby wiązać sobie ręce?

Co więcej, na podstawie papirusów słoniowych znalezionych w Egipcie, datowanych na V wiek p.n.e., wydaje się, że tamtejsza społeczność żydowska nie była zaznajomiona z ideą centralizacji kultu, ponieważ miała tam własne centrum kultu. W rzeczywistości prosili mieszkańców Jerozolimy o pomoc w budowie świątyni w tej części Egiptu. Jego zdaniem Księga Powtórzonego Prawa, z jej naciskiem na centralizację, nie została jeszcze ogłoszona, ponieważ mieszkańcy Elephantyny w Egipcie wydawali się nie zaznajomieni z wymogami Powtórzonego Prawa. Miało to miejsce w V wieku p.n.e., zatem Holscher umieścił

Księgę Powtórzonego Prawa dość późno, w okresie po wygnaniu. Twierdzi, że fakt, że mieli tam miejsce kultu, a nawet zabiegali o fundusze na budowę świątyni, pokazuje, że nie mieli pojęcia o wierze w centralizację. Dlatego twierdzi, że Księga Powtórzonego Prawa w ogóle nie istniała. Oczywiście można równie dobrze powiedzieć, że Księga Powtórzonego Prawa była Mojżeszowa i ci ludzie już dawno o niej zapomnieli lub ją zignorowali.

Księga Powtórzonego Prawa mówi o wszystkich mężczyznach, więc nie wszyscy musieli udać się do Jerozolimy, ale o głowach domów, a może o głowach klanów, co wtedy dawałoby bardziej reprezentatywny pogląd.

C. Zastrzeżenia Pattona co do daty Powtórzonego Prawa po wygnaniu [przychyla się do daty Jozjana 621 p.n.e.] W porządku, to ogólnie, w skrócie, myśl Holschera. Jego pogląd został zaatakowany przez Pattona w artykule, o którym wspomniałem wcześniej. To trzecia strona twojej bibliografii, w *JBL*, 1928, „The Case for the Post-exilic Origin of Deuteronomy”. Tam bada sprawę Holschera. To, co robi Patton, to argumentowanie na rzecz tradycyjnego punktu widzenia Wellhausa. Patton robi to, posługując się wieloma argumentami, opowiadając się za stanowiskiem Wellhausa w stosunku do Holschera.

Krytykuje Holschera. Najpierw podkreśla, że środki podjęte przez Jozjasza w 2 Król. 22 są zgodne z wymogami Powtórzonego Prawa. Innymi słowy, jeśli porównasz to, czego dokonał Jozjasz podczas swojej reformacji, w 2 Król. 22 i 23 Patton twierdzi, że te rzeczy są zgodne z wymogami Powtórzonego Prawa. Nie mam z tym większego problemu. Myślę, że można dostrzec pewne powiązanie pomiędzy Księgą Powtórzonego Prawa a czynem Jozjasza.

Po drugie, Patton mówi: „Nie można kwestionować historycznej wiarygodności 2 Księgi Królewskiej 22”. To znowu interesujące. Zacytuję jego wypowiedź jeszcze raz: „To, co wydawca Kings napisał z własnej głowy o czasach Dawida i Salomona, a może nawet o czasach Ezechiasza, może być

wymysłem literackim, ale dni Jozjasza były zbyt bliskie i zbyt wyraźne w pamięci współczesnych, aby mógł wymyślić całą historię”. Zatem znowu, widzicie, następuje ten interesujący zwrot akcji, gdy argumentuje on za historyczną wiarygodnością historii Jozjasza, jednocześnie przyznając, że historia Dawida i historia Salomona, a może nawet historia Ezechiasza, były fabrykacjami. Holscher podobnie stwierdził, że II Księga Królewska 22 jest ogólnie wiarygodna, ale zawiera pewne późniejsze uzupełnienia.

Moja następna uwaga jest taka, że Patton skrytykował pogląd Holschera, że 2 Król. 23:8a, 9-10, 15, 21-27 zostały dodane później po 500 rpne. Zatem Holscher powiedziałby, że te fragmenty są ogólnie wiarygodne, ale były tam te późniejsze dodatki i Patton krytykuje go za zasugerowanie późniejszych dodatków. Patton mówi: „Holscher zaczyna od usunięcia szeregu wersetów z tych rozdziałów w ramach interpolacji dokonanych przez redaktora D2, najnowszego wydawcę Księgi Królewskiej i tak dalej. Głównym argumentem Holschera za odrzuceniem 23:8a i 9-10 jest to, że zakłócają one kontekst”. Nie będę wchodził w szczegóły, ale widać dyskusję między tymi dwoma.

Wspomnę tu tylko, że zdaniem Holschera Jozjasz nie był osobą, która centralizowała kult, ale osobą, która go oczyściła, a do tego nie jest wymagana żadna znajomość Księgi Powtórzonego Prawa. Powtórzonego Prawa centralizuje kult, i to później, niż reformacja Jozjasza. Zdaniem Holschera było to oczyszczenie kultu, a nie centralizacja kultu. Sposób, w jaki potraktowano Jeremiasza i brak reakcji ludu na jego przesłanie wskazywałyby, że cokolwiek wydarzyło się w ramach reformy Jozjasza, nie było to coś, co odmieniło cały naród i trwało. Istnieje w tym pewna tajemnica, jaki dokładnie jest związek proroka Jeremiasza z reformą Jozjasza. Jeremiasz nie jest wspomniany w Księdze Królewskiej w związku z reformą Jozjasza, a Jozjasz nie jest wspomniany w Księdze Jeremiasza. Nie musi to koniecznie oznaczać, że jest tu jakiś problem; tyle tylko, że nie wiemy dokładnie, w jaki sposób Jeremiasz był zaangażowany we

wdrażanie niektórych z tych reform ani jaka była jego rola. Po prostu nie jest to poruszone. Nie wydaje się jednak, żeby reformacja miała takie znaczenie, głębokość i czas trwania. Ostrzeżenia Jeremiasza i jego wezwania do powrotu ludu do Pana pozostały bez skutku. Prawie go zabili.

Jeśli chodzi o Holschera, jaki zwój znaleziono w świątyni za czasów Jozjasza? Nie jestem pewien, ale zakładam, że pomyślałby, że może to być Kodeks Przymierza lub inna część Pięcioksięgu.

Jeśli chodzi o argument Elefantyny, że nie mieli oni żadnej wiedzy na temat centralizacji kultu, Patton twierdzi, że pokazuje to tylko, że po reformacji Jozjasza szybko powróciły nielegalne praktyki kultowe. Argument, że centralizacja kultu była niepraktyczna w czasach Jozjasza, Patton odpiera, mówiąc, że była ona również niepraktyczna w okresie po wygnaniu. Więc teraz po prostu twierdzi, że to nie pomaga. Patton mówi: „nawet biorąc pod uwagę niepraktyczny idealizm Księgi Powtórzonego Prawa, nie można powstrzymać się od pytania, czy idealizm ten był bardziej niepraktyczny w czasach po wygnaniu niż w czasach przed wygnaniem”.

D. Berry: Powtórzonego Prawa po wygnaniu – Świętość Coade wpływa na późniejszą Księgę Powtórzonego Prawa

GR Berry, to jest „c” na twojej kartce, mówi: „Holscher nie próbował odkryć księgi praw Jozjasza w innym miejscu Starego Testamentu”. Nie próbował tego zidentyfikować. Mówi więc, że nie była to Księga Powtórzonego Prawa, ponieważ Księga Powtórzonego Prawa jest późniejsza, ale nie próbował zidentyfikować, co to była za księga Prawa. Berry przedstawił pewne sugestie w związku z tym, co zrobił. Uważał także, że Księga Powtórzonego Prawa była postwygnaniem, ale potem postawił tezę, że księgę prawniczą Jozjasza należy utożsamiać z Kodeksem Świętości, H, który w dużej mierze składa się z Kapłańskiej 17-26. Jego artykuł znajduje się na drugiej stronie bibliografii, GR

Berry, „Date of Deuteronomy”, *JBL*, 1940. Jego propozycja jest zatem taka, że H poprzedza Księgę Powtórzonego Prawa, a nie po niej. Powiedział, że powiązania pomiędzy Powtórzonym Prawem a tym Kodeksem Świątości należy przypisać wpływowi H na D, a nie odwrotnie, wpływowi D na H. Po prostu je odwrócił. Doszedł więc do wniosku, że Księga Powtórzonego Prawa jest spóźniona i sugeruje, że być może księgą praw Ezdrasza była Księga Powtórzonego Prawa. Kiedy Ezdrasz czytał księgę Prawa w czasach po wygnaniu, być może była to Księga Powtórzonego Prawa.

mi. Berry Sprzeciwił się Fried Now pogładowi Berry; nie będziemy wdawać się w te szczegóły, ale pogładowi Berry'ego sprzeciwił się niejaki A. Fried, „Kodeks, o którym mowa w II Król. 22 i 23”, w *Journal Biblical Literature*, tom 40, 1921. Nie zrobię tego. Nie wchodzimy w to bardziej szczegółowo, ale są to trzech reprezentatywni zwolennicy daty Powtórzonego Prawa po wygnaniu.

Zatem jak widzisz, powracasz do punktu, w którym Księga Powtórzonego Prawa jest kamieniem węgielnym podejścia do teorii źródeł JEDP. Jeśli pojawia się pytanie dotyczące daty Powtórzonego Prawa, ma to wpływ na całą twoją teorię. Było wielu, a ja właśnie podałem trzy przykłady, krytycznych uczonych, którzy twierdzili, że Księga Powtórzonego Prawa powinna pojawić się później, w czasach po wygnaniu. Zatem data nie jest tak całkowicie ustalona nawet wśród krytycznych uczonych.

2. Monarchiczna data Powtórzonego Prawa sprzed 621 r. p.n.e.: 5 uczonych

A. Ewald: Czas Manassesesa

Wróćmy jednak do zwolenników daty wcześniejszej niż 621 (czyli 2), ale w okresie monarchicznym. Mam tam pięć nazwisk: Ewald, Westphal, Ostriker, Welch i Von Rad. Heinrich Ewald umieścił pochodzenie w czasach Manassesesa, czyli niewiele wcześniej, około 697-642 p.n.e., czyli około dwadzieścia lat przed

odnalezieniem księgi Prawa przez Jozjasza. Ewald żył pod koniec XIX wieku w tym samym czasie co Wellhausen.

B. Westphal argumentuje za datą Hezekiana [ok. 729 p.n.e.] A. Westphal, napisał w 1910 r. książkę zatytułowaną *Prawo i prorocy* i stwierdził, że jedynie Księga Powtórzonego Prawa mogła zainspirować reformację taką jak ta za czasów Ezechiasza, który zaczął panować około 729 r. p.n.e. Uważał więc, że Księga Powtórzonego Prawa powstała w czasach Ezechiasza i Izajasza około stu lat przed Jozjaszem. Izajasz prorokował w czasach Ezechiasza. Pomyślał, że to odpowiedni okres na napisanie takiej księgi jak Powtórzonego Prawa. Zatem w przypadku Ewalda wracacie do Manassesesa, a w przypadku Westphala do Ezechiasza.

C. Struś – data Powtórzonego Prawa z

X wieku TH Ostriker jest tam trzecim człowiekiem; być może Ostriker, Welch i Von Rad to prawdopodobnie trzej najważniejsi pod tym tytułem. Ostriker opowiadał się za datą wcześniejszą niż Ezechiasz; cofnąłby się do około dziesiątego wieku. W związku ze swoim poglądem stwierdził, że reformacja Jozjasza doprowadziła do oczyszczenia kultu, ale nie do centralizacji. Powtórzonego Prawa nie wymaga centralizacji kultu. Ma to pewne znaczenie, ponieważ naprawdę podważa całą strukturę Wellhausen, jeśli Księga Powtórzonego Prawa nie wymaga centralizacji kultu. Ostriker twierdzi, że reformacja Jozjasza miała na celu *kultus einheit*, a nie *kultus reinheit*. *Cultus einheit* to jedność kultowa, *Cultus reinheit* to kultowa czystość. Mówi więc, że reformacja Jozjasza była raczej *kultem reinheit*, więc nie jest to centralizacja kultu, ale jego oczyszczenie. Uważał, że reformacja Jozjasza ma silny charakter polityczny. Uważa, że Jozjasz próbował wyzwolić Izrael, zarówno pod względem politycznym, jak i religijnym, spod dominacji asyryjskiej. Powiedział, że wszystkie te rzeczy, które zrobił Jozjasz, nie mają nic wspólnego z centralizacją kultu. Chodziło raczej o to, że miał pewne cele polityczne w związku

z wyzwoleniem Izraela spod dominacji asyryjskiej i chciał osiągnąć tę niezależność polityczną, ale nie centralizację kultu. Mówi: „Powtórzonego Prawa nie jest skierowana przeciwko wielości świątyń, ale przeciwko politeizmowi”. I oczywiście Asyryjczycy byli politeistami i w tym właśnie tkwi problem.

Wrócimy do tej kwestii bardziej szczegółowo później, ponieważ Ostriker argumentował, że wyrażenie z Powtórzonego Prawa, które mówi, że w Powtórzonego Prawa 12:14 występuje w kilku miejscach, ale w 12:14, gdzie jest napisane: „w miejscu które wybierze Pan, wasz Bóg, i w waszych pokoleniach – mówi, co można lepiej przetłumaczyć – „w każdym miejscu, które Pan wybierze w którymkolwiek z waszych pokoleń”. Teraz będziemy musieli się temu przyjrzeć, ponieważ jest to kluczowa kwestia, jak przetłumaczyć to wyrażenie. Ale w tym miejscu mówi, że 12 Księga Powtórzonego Prawa nie wymaga centralizacji kultu. Sanktuariów mogło więc być wiele, lecz temu, czemu sprzeciwiała się Księga Powtórzonego Prawa, były kultury pogańskie, politeizm i arbitralny wybór miejsc kultu.

D. Welch: Powtórzonego Prawa z czasów Samuela No dobrze, Adam Welch, to „d”. Spójrz na swoją kartkę, myślę, że na górze strony czwartej napisał *The Kodeks Powtórzonego Prawa*, 1924. Welch doszedł prawie do tego samego wniosku co Ostriker w kwestii centralizacji kultu. Uważał, że w Księdze Powtórzonego Prawa główny nacisk położono na charakter miejsc kultu, a nie na ich liczbę. Doszedł do wniosku, że Księga Powtórzonego Prawa wywodzi się z północnego Izraela od czasów Samuela. To dość wczesne, przedmonarchiczne, ale w obecnej formie pochodzi z około VIII wieku. Tak więc w przypadku Ewalda, Westphala, Ostriker, Welcha i ja nie wspomnieliśmy jeszcze o Von Radie, ale w przypadku tych wszystkich ludzi cofamy się wcześniej, stopniowo wcześniej niż czasy Jozjasza. Ale nie aż do czasów przedmonarchicznych i na pewno nie do czasów Mojżesza.

mi. Von Rad W przypadku Von Rad masz wpływ badań krytycznych na formę, docierających do jego punktu widzenia, a jego punkt widzenia jest raczej złożony. Znaczące są trzy książki. Mam jeden z nich na tym arkuszu; środek strony trzeciej, *Wykłady z Księgi Powtórzonego Prawa*. To jest ta mała książeczka opublikowana w 1953. Ale on także napisał komentarz do Powtórzonego Prawa, który został przetłumaczony w serii *Biblioteka Starego Testamentu*, opublikowanej przez Westminster Press. To jest rok 1964, po raz pierwszy opublikowany w języku angielskim w roku 1966. Ważna jest także jego książka *The Problem of the Hexateuch*, będąca tomem zebranych esejów. Oryginalny artykuł opublikowano w 1938 r., ale zbiór esejów opublikowano w 1966 r. Zatem te trzy książki są ważne z punktu widzenia poglądów Von Rad na Powtórzonego Prawa, jego datę, charakter i tak dalej.

Podtrzymuje pogląd, że Powtórzonego Prawa jest księgą praw Jozjasza, ale twierdzi, że „Powtórzonego Prawa jest wynikiem długiego i skomplikowanego procesu rozwoju”. Innymi słowy, nie jest to coś, co zostało napisane w czasach Jozjasza, jest to końcowy produkt długiego procesu rozwoju. Na stronie 37 swoich *Wykładów z Księgi Powtórzonego Prawa* pisze: „Powtórzone Prawo pojawia się w określonym momencie historii wiary Izraela. Jawi się jako dzieło skończone, dojrzałe, o pięknych proporcjach i teologicznie przejrzyste. Ze względu na te cechy w każdych okolicznościach należy go uważać, pod pewnymi względami, za produkt końcowy długiego i niezwykle złożonego rozwoju. Stosunkowo późno gromadzi praktycznie całość dóbr wiary Izraela, dokonując ich przewartościowania i teologicznego oczyszczenia. Najróżniejsze grupy tradycji są w nim zharmonizowane ze sobą i zespolone w tak doskonałą i kompletną jedność, jak tylko można sobie wyobrazić. Pod tym względem, podobnie jak pod innymi, jest ona porównywalna z Ewangelią Jana w księgach Nowego Testamentu”. Zakłada to również, że za Ewangelią Jana stoi długi proces rozwoju. Taki jest jego

pogląd, jeśli chodzi o charakter książki.

Amphictyony Von Rad w Shechem Von Rad staje się bardziej szczegółowy. Mówi, że „Powtórzonego Prawa jest produktem ruchu restauratorskiego, w ramach którego stara kultowa tradycja amfiktionii Jahwe w Sychem zostaje ponownie wprowadzona jako obowiązująca w Izraelu”. Czy słyszałeś kiedyś o pojęciu „amfiktionia”? Nazywa to ruchem restauracyjnym, „w którym stara kultowa tradycja amfiktionii Jahwe w Sychem zostaje ponownie wprowadzona jako obowiązująca w Izraelu”. Obecnie „amfiktionia” to konfederacja jednostek politycznych wokół centralnego sanktuarium religijnego. Myślę, że termin i koncepcja zostały zapożyczone z historii Grecji. Ale od dawna istniała teoria, jednym z jej zwolenników był Von Rad, drugim Martin Noth, że pierwotna organizacja Izraela była amfiktionią, a jej centrum było Sychem. W rozdziale Jozuego 24 Jozue wzywa całego Izraela do Sychem i przymierze zostaje odnowione na tym zgromadzeniu. Jozue rzuca im wyzwanie, aby służyli Panu i mówi: „Ja i mój dom będziemy służyć Panu” i tak dalej. Ludzie tacy jak Martin Noth i Gerhard Von Rad uważają, że właśnie w tym momencie historii Izraela istniało wiele różnorodnych grup, które zebrały się i przyjęły Jahwe jako swoje bóstwo. Amfiktionia wynika ze struktury społecznej – wielu różnorodnych grup skupionych wokół centralnego sanktuarium religijnego. Zatem mówi tutaj tak: „Powtórzonego Prawa jest procesem ruchu odnowy, w którym stara kultowa tradycja amfiktionii Jahwe w Sychem zostaje ponownie wprowadzona jako obowiązująca w Izraelu”.

Podejście von Rada oparte na krytyce formy sprawia, że Księga Powtórzonego Prawa staje się organiczną całością/jednością. von Rad próbował wówczas zastosować metodę krytyczną formy do Księgi Powtórzonego Prawa. Jego uwagę szczególnie przykuło przełamanie całego impasu i debata na temat charakteru

książki i jej struktury. Jeśli spojrzysz na jego artykuł „Problem Heksateucha”, na stronie 26, stwierdza: „W świetle tego, co zostało powiedziane, musimy teraz ponownie spojrzeć na Księgę Powtórzonego Prawa. Możemy pominąć wiele trudności, jakie obecnie stwarza problem Księgi Powtórzonego Prawa i ograniczyć się do kwestii, która jak dotąd prawie nie została poruszona przez uczonych, pomimo wszystkich kontrowersji wokół charakteru tej księgi. Co możemy powiedzieć o formie Powtórzonego Prawa?”

Zatem Von Rad zaczyna zadawać pytanie: Co robimy z formularzem? Czy istnieje struktura całej księgi z jej niezwykłym następstwem przemówień, praw i tak dalej? Nawet jeśli pomyśleć, że Księga Powtórzonego Prawa i jej obecna postać pochodzą prosto z biurka teologów, nie przeszkadza to zadać sobie pytanie, do jakiego gatunku należy. To po prostu cofa pytanie. Zmusza nas to do przyjrzenia się historii i rozwojowi formy materiału, którym posługiwali się teologowie Deuteronomii. Nie można przyjąć założenia, że ci ludzie stworzyli ad hoc tak niezwykłą formę literacką”.

Kontynuuje i omawia tę kwestię dość obszernie. Mówi: „Oczywiście z punktu widzenia krytyki formy nikt nie zaakceptowałby takiego obrazu początków Księgi Powtórzonego Prawa. Wyklucza to uznanie faktu, że Księga Powtórzonego Prawa stanowi organiczną całość”. W formie – jak twierdzi – stanowi organiczną całość. „Możemy rozróżnić dowolną liczbę różnych warstw według kryteriów literackich, ale pod względem formy różne składniki tworzą niepodzielną jedność. W związku z tym w niewytłumaczalny sposób pojawia się pytanie o pochodzenie i cel obecnej formy Księgi Powtórzonego Prawa”. Następnie przedstawia zarys struktury księgi. Później przyjrzymy się strukturze i formie Księgi Powtórzonego Prawa.

Myślę, że to naprawdę znaczące, że von Rad stwierdził, że ważne jest, aby dostrzec jedność struktury Księgi Powtórzonego Prawa. Postrzega to jako końcowy produkt długiego procesu rozwoju. Uważa jednak, że jego struktura ma

swoje korzenie w festiwalu odnowienia przymierza, który odbywał się okresowo w Sychem. Odzwierciedla elementy odnowienia przymierza. Można powiedzieć, że jest to liturgia kultowa. Następnie proponuje, że ta odnowa rozpoczęła się znacznie wcześniej, w czasach Jozuego. Jak zachowała się ta forma? Jak to zostało przekazane? Jest to zakorzenione w kultowych obrzędach w Sychem. Sugeruje, że to Lewici zachowali i rozwinęli ten stary materiał kultowy. Zatem ostateczną formę należy przypisać Lewitom, którzy głosili i nauczali prawa znacznie później, w okresie monarchii.

Na stronie 26 swojego komentarza jego wniosek jest następujący: „Jeśli te rozważania są dobrze uzasadnione, założymy, że jedno ze świątyń północnego Izraela, prawdopodobnie Sychem lub Betel, jest miejscem pochodzenia Powtórzonego Prawa, a wiek przed rokiem 621 musi być jego data. Nie ma wystarczającego powodu, aby cofać się dalej niż o sto lat przed rokiem 621. To, co on mówi, jest rok 621 p.n.e., ale Księga Powtórzonego Prawa przeszła długi proces rozwoju. Ostateczną formę uzyskało w roku 721, sto lat przed rokiem 621. Pierwotnie jest ono jednak zakorzenione w amfiktonii Jahwe, która miała miejsce kilka wieków przed rokiem 621. Chcę wrócić do formy Powtórzonego Prawa, ponieważ staje się to coraz ważniejsze, i teraz masz pojęcie, jak von Rad podchodzi do tej kwestii.

3. Przedmonarchiczna data Powtórzonego Prawa, ale niemozaikowa Robertson i Brinker – czas Samuela

Teraz „3” bardzo szybko, „Randki przedmonarchiczne, ale nie mozaikowe”. Dwa nazwiska: Edward Robertson i R. Brinker. Edward Robertson napisał *Problem Starego Testamentu* w 1950 roku i w tej książce pisze: „Hebrajczycy wkroczyli do Palestyny jako zorganizowana społeczność posiadająca jądro prawa obejmujące Dekalog i być może Księgę Przymierza. Pomiędzy osadnictwem a powstaniem monarchii społeczność ta uległa

decentralizacji i podzieliła się na kilka gmin wyznaniowych, każda z własnym niezależnym sanktuarium. W tych sanktuariach rozwinęły się rozbieżne myśli, związane z tradycjami i prawami. Kiedy naród ponownie zjednoczył się pod rządami króla, konieczne było doprowadzenie do jedności religijnej. W tym celu pod przewodnictwem Samuela i jego bezpośrednim nadzorem przygotowano streszczenie ustawodawstwa obejmujące kodyfikację po należytym zbadaniu i przeglądzie kodeksów prawnych sanktuariów. Tym nowym kodeksem była Księga Powtórzonego Prawa, która miała być standardowym kodeksem prawnym scentralizowanej administracji. Dzięki zjednoczeniu plemion pod rządami króla centralizacja kultu stała się pożądana i możliwa”.

To bardzo interesująca teoria – bardzo hipotetyczna – ale można zobaczyć jego ogólną tezę. Na ziemi rozwinęły się najróżniejsze tradycje prawne. Pod przywództwem Samuela (Samuel był tym, który namaścił pierwszych dwóch królów, Saula i Dawida) tradycje te zostały ujednolicone, a w wyniku tej kodyfikacji jedność znajdujemy w Księdze Powtórzonego Prawa. Przypisał to Samuelowi, więc jest to przedmonarchiczne i niemożliwe, ale jest bardzo hipotetyczne.

B. Brinker: Wpływ sanktuariów we wczesnym Izraelu: nie centralizacja, ale oczyszczenie

R. Brinker, „b”, „Wpływ sanktuariów we wczesnym Izraelu” został napisany w 1946 r. Jest to stanowisko bardzo podobne do stanowiska Robertsona. Twierdził, że nie kładziono nacisku na centralizację, a raczej na oczyszczenie. Więc widzisz, wróciłeś do tego zwrotu. To jest to samo, o czym mówił Holscher. Czy Księga Powtórzonego Prawa naprawdę wymaga centralizacji, czy też jej nacisk jest bardziej oczyszczony? Brinker zajął stanowisko podobne do Robertsona, że Samuel był rzeczywiście odpowiedzialny za Księgę Powtórzonego Prawa. Centralizacja nie jest podkreślana; akcent ostrzega przed synchronizacją z

bałwochwalstwem i czystością kultu.

4. Data mozaiki W porządku, to prowadzi nas do „4” i myślę, że przestanę; jest dziesiąta godzina. Chcę tylko poczynić kilka komentarzy na temat niektórych zwolenników dat mozaikowych. Jak wspomniałem wcześniej i w całej historii dyskusji, zawsze istnieli zwolennicy stanowiska opowiadającego się za datą Mojżeszową, a oto niektórzy ich przedstawiciele. Jest kilku obecnych ludzi, którzy są obecnie zaangażowani w tę debatę i wnoszą do niej naprawdę nowe perspektywy, które pomagają uzasadnić stanowisko Mojżesza w sprawie pochodzenia Powtórnego Prawa. Dlatego chcemy zająć się tym później.

Wyjaśnienie amfiktionii Jeszcze jeden komentarz na temat amfiktionii. Jest to stowarzyszenie jednostek politycznych wokół centralnego sanktuarium religijnego lub bóstwa. Pomysł, stosując to do Izraela z krytycznej perspektywy, jest taki, że większość z tych facetów powiedziałaaby, że Izrael nie przybył jako przecznica z Egiptu, aby zająć tę ziemię, ale mógł to zrobić jakiś mniejszy element . Izrael miał wiele innych różnorodnych elementów i wszystkie te elementy zebrały się wokół sanktuarium w Sychem z bóstwem Jahwe i powiedziały: „Pan będzie naszym Bogiem” i to właśnie ich połączyło , a nie ich pochodzenie etniczne.

OK, do zobaczenia w przyszłym tygodniu.

Przepisane przez Hayley Pomeroy
Szorstki pod redakcją Teda Hildebrandta
Ostateczna edycja: dr Perry Phillips
Z ponowną narracją dr Perry'ego Phillipsa